

πολήψεως τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀναζητούντων τὴν ἀλήθειαν τῶν πραγμάτων τῆς Ἑλλάδος. Ἐμνημόνευσαν πρὸ μικροῦ τῶν μεγάλων ἱστορικῶν τῶν ἐλληνίδων πολιτειῶν. Ὁ κύριος Τρικούπης ἀγαπᾷ νὰ ἐμπνέηται παρ' αὐτῶν καὶ νὰ ἀντρεῖται αὐτοὺς, πράττων τοῦτο μετὰ θεικαίης μετριοτήτος. Διότι ὄντως, ὡς πρὸς τὸ κάλλος τῆς γλώσσης, οὐδ' Ἑλλην θέλει ποτὲ θυνῆθῃ νὰ φθάσῃ τὸν Ἡρόδοτον καὶ τὸν Θουκυδίδην. Ἡ νέα ἐλληνικὴ γλῶσσα ἀπέσπασε τὴν ἀπὸ τοσοῦτων αἰῶνων καλύπτουσαν αὐτὴν βαρβρότητα, καὶ δραστηρίως σπεύδει πρὸς τὴν ὠραίαν τῶν ἀρχαίων γλῶσσαν. Τὸ δύσκολον ὁμῶς τοῦτο τῆς ἀνακινίσεως ἔργον, ἐν ᾧ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐνεσκαιδεκάτου αἰῶνος ζητεῖ νὰ μετέσχη, οὐκέτι συνετελέσθη. Οὐδεὶς δὲ γινώσκει ποῦ θέλει σταθῇ ἡ ἄπαξ δοθεῖσα ὠθησις. Ἡδὴ δὲ τὸ ὕψος τοῦτο ἐν τῷ μεταχειμῶ τῶν δύο γλωσσῶν κείμενον, τὸ πλήρες ἀρχαίων λέξεων καὶ νέων ἰδεῶν τοῦτο πεζόν, παράδοξον παρίστησι μίγμα προσβάλλον ἢ εὐλαχίστον ἐκπληττον τὴν εὐαισθησίαν ἡμῶν. Τὸ ὕψος ὁμῶς τοῦ Κ. Τρικούπῃ ἔχει ἀξίαν ὑπερβαίνουσαν πολλὰς φιλολογικὰς ιδιότητας, τὸν αὐστηρὸν λόγον καὶ πειστικὸν τόνον ὃν παρέχει ἡ ἔξις ἐπιμόνων σκέψεων καὶ ἡ αἰσθησις μεγίστης χρηστότητος. Τοιαῦτα δὲ βιβλία εἰπὶ βιβλαίως οἱ ἀριστοὶ ὑπέρμυχοι τῶν ἐλληνικῶν διακρίων, ἐν συζητήσει πρὸ πολλοῦ ἐν Εὐρώπῃ ἀρξάμενη καὶ, ὡς εἶπε, μακρὰν τοῦ τέλους αὐτῆς ἐτιοῦσιν· πλεῖστα λοιπὸν τοιαῦτα πρέπαι νὰ παράσχῃ ἡ Ἑλλὰς ἢ ἀφοπλίσῃ τοὺς ἐχθροὺς καὶ ἀναζωπυρήσῃ τὸν ζῆλον τῶν ἀνησυχῶν ἢ ἀπειρηκότων αὐτῆς ὑπερμάχων. »

(Μετάφρασις ΜΑΡΚΟΥ Ν. ΔΡΑΓΟΥΜΗ.)

ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΑ.

—•••••

Ἐξεδόθη παρὰ τοῦ Κ. Σπ. Κόμνου, Καθηγητοῦ τῆς Φιλοσοφίας ἐν τῇ στρατιωτικῇ Σχολῇ, κατὰλογος χειρογράφων ἐλληνικῶν, λατινικῶν, καὶ ἰταλικῶν, περιελθόντων εἰς αὐτὸν κατὰ κληρονομίαν παρὰ τοῦ μακαρίτου Μόστρα κακτημένου πολύτομον καὶ πολύτιμον βιβλιοθήκην ἐν τῇ νήσῳ Κερκύρα.

Ἐν τοῖς ἐλληνικοῖς χειρογράφοις ἀπαντῶνται « Νικομάχου Γερμαίνου ἀριθμητικῆς εἰσαγωγῆς τῶν εἰς δύο τὸ Α'. ὅπερ ἐξηγεῖται ὁ φιλόσοφος Πρόκλος. » Προσέτι πραγματεία περὶ συντάξεως τῶν ῥημάτων ὑπὸ Μαξίμου τοῦ Πλανούδη· ἐν τῷ αὐτῷ δὲ τεύχει καὶ διάφοροι ἕτεροι πραγματεῖαι περὶ τῆς ἀρχαίας γραμματικῆς καὶ μετρικῆς, καὶ περὶ ιδιωτισμῶν τῶν ἀρχαίων διαλέκτων τῆς Ἑλλάδος παρὰ Λεσβίοις, Θετταλοῖς κ.τ.λ. Ἄλλοτε τῆς ἐν 554 σελ. συγκείμενον περιέχει συγγρα-

φῆς ἀγνώστου ὑπόμνημα καὶ ζητήματα εἰς τὸ δ'· τῆς τοῦ Ἀριστοτέλους φυσικῆς ἀκροάσεως· καὶ ἕτερον ἐκ 490 σελίδων. Προλεγόμενα τοῦ σωφωτάτου Κορυδαλέως εἰς τὸ περὶ ψυχῆς βιβλ. Α'. τοῦ Ἀριστοτέλους. Πάντα ἀνέκδοτα πλὴν τινῶν ἀσπασμᾶ τῶν τῆς τοῦ Μαξίμου Πλανούδη συγγραφῆς, ἐκδοθέντων παρὰ Ἐρμάννου, ἀλλὰ μετὰ οὐσιωδῶν διαφορῶν.

Πληροφορούμεθα ὅτι ὁ Κ. Κόμνος προέτεινεν εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δ. Ἐκπαιδεύσεως ἵνα ἀγοράσῃ τὰ χειρόγραφα ταῦτα διὰ τὴν δημοσίαν βιβλιοθήκην, τὴν οὐδὲν σχεδὸν Ἑλλήνος συγγραφέως χειρόγραφον κακτημένην, καὶ ὅτι ἀπαντήσας ὑπὲρ τὸ δέον οἰκονομικὰς διαθέσεις παρὰ τισι τῶν καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου προσκληθέντων ἵνα γνωμοδοτήσωσι περὶ τῆς τιμῆς αὐτῶν, ἀναγκάζεται καὶ ἄκων ἵνα ἀποξενώσῃ αὐτὰ τοῦ πατρίου ἐδάφους. Ἡμεῖς τὴν ἀπώλειαν τῶν ἔργων τούτων θεωροῦντες ζημίαν ἐθνικὴν, προτρέπομεν τὸ ὑπουργεῖον ἵνα μὴ περιῖδῃ τὰ προγονικὰ κειμήλια μεταβαίνοντα εἰς ξένας βιβλιοθήκας.

Ἴδου ἡ εἰσαγωγὴ τῆς πραγματείας τοῦ Πλανούδη μὴ εὐρισκομένη ἐν τῇ ἐκδόσει τοῦ Ἐρμάννου·

α Τοῦ σωφωτάτου ἀνδρὸς Μαξίμου τοῦ Πλανούδη ἔκθεσις ὠφέλιμος περὶ τῆς τῶν ῥημάτων συντάξεως. Περὶ μεταβατικῶν καὶ ἀμεταβάτων.

β Τῶν ῥημάτων τὰ μὲν μεταβαίνουσιν οὐδαμῇ εἰς ἕτερον πρόσωπον ἐν τῷ λόγῳ τὴν σύνταξιν ἔχει· διό, καὶ ἀμετάβητα προσηγόρευται· οἷον ἐστὶ τὸ, ζῶ· τὸ, πλουτῶ· τὸ, ὑγιαίνω, καὶ τὰ τοιαῦτα· ἐν γὰρ ἐν τούτοις μόνον ἐκφαίνεται πρόσωπον, τὸ τοῦ ζῶντος, ἢ πλουτοῦντος, ἢ ὑγιαίνοντος· ὅθεν, οὐδὲ παθητικὰ τὰ τοιαῦτα ῥήματα ἔχει· μὴ γὰρ ἐμφανιζόμενης ἐν αὐτοῖς ἐνεργείας εἰς ἕτερον πρόσωπον, δῆλον ὡς οὐδὲ πάθος δύναται ἔχειν. Τὰ δὲ μεταβαίνουσιν εἰς ἕτερον πρόσωπον ἔχει τὴν σύνταξιν· ὅθεν μεταβατικὰ ὀνομάζονται· οἷον, φιλῶ, τύπτω καὶ τὰ τοιαῦτα· φιλῶ γὰρ φημὲν τὸν Ἰωάννην, καὶ, τύπτω τὴν μαθητὴν· διάφορα δὲ ἐν αὐτοῖς ἐμφανίζονται πρόσωπα ἕτερον μὲν τὸ τοῦ φιλοῦντος, ἕτερον δὲ τὸ τοῦ φιλουμένου· ὅθεν καὶ ἐνεργητικῆς εἰσὶ σημασίας τὰ τοιαῦτα, καὶ παθητικὰ ἔχει, εἰμὴ που παθητικῶς προφέρεται, ὡς τὸ δέχομαι, καὶ βούλομαι, καὶ ἀσπάζομαι. Τούτων δὲ, τὰ μὲν ἐν τοῖς ἀορίστοις, παθητικὴν λαμβάνει τὴν σημασίαν· ὡς τὸ ἐδέχθην, καὶ ἡσπασίσθην, καὶ ὅσα μάλιστα μέσους ἀορίστους ἔχει· τὰ δὲ οὐδ'····· ἐκείνοις ἔχει, οἷον ἡδουλήθην, καὶ εὐλαχθήθην, καὶ ὅσα μάλιστα μέσους ἀορίστους μὴ ἔχει. Τούτων δὲ πάλιν τῶν μεταβατικῶν τὰ μὲν εἰς ἓν πρόσωπον μόνον ἔχει τὴν μετάβασιν, ὡς τὰ προειρημένα· τὰ δὲ, καὶ δεύτερον πρόσωπον ἐπιφέρεται· οἷον, δείκνυμί σοι τὸν ἄνθρωπον· δίδωμί σοι τὸ πᾶν· γέγονε μὲν γὰρ ἐνταῦθα ἡ μετάβασις πρὸς τὸ πρόσωπον, πρὸς ὅπερ ἡ δειξις γίνεται· ὃ καὶ διὰ δοτικῆς ἐνταῦθα προφέρεται· συνεπάγεται δὲ καὶ ἕτερον πρόσωπον

τὸ δεικνύμενον, ὅπερ αἰτιατικῇ προφέρεται· ἐστὶ δὲ καὶ ταῦτα πάντα ἐνεργητικῆς σημασίας, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ μεταβατικὰ ἔχοντα τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ τὰ παθητικά. Εἰ μὴ ποῦ καὶ παθητικῶς προφέρεται· οἶον ἀμείβομαι σοι (γρ. δὲ) δώροις· εὐαγγελίζομαι σοι ἀγαθὰ. Ἔστι δὲ πάλιν εὑρεῖν ἕτερα ῥήματα πρὸς τὴν ἐνοῦσαν αὐτοῖς διάφορον σημασίαν ἄλλοτε μὲν ἀμετάβατον (γρ. ἀμετάβατα), ἄλλοτε δὲ μεταβατικὴν (γρ. μεταβατικά). Οἶον, τὸ χαίρω ὅταν μὲν τῆς ψυχῆς εὐφροσύνην δηλοῖ ἀμετάβατον ἐπὶ ὅταν δὲ τὸ ἐναρσμενίζω καὶ πρόσκειμαι, μεταβατικὸν γίνεται· οἶον, χαίρω τῇ γεωργίᾳ, χαίρω τῇ μαθήσει. Εἰσὶ δὲ καὶ ἕτερα ῥήματα ἃ τὴν μετάβασιν οὐκ εἰς ὄνομα ἀλλ' εἰς ἀπαρέμφατον ποιεῖται, οὐκ ἄνευ μέντοι μέσης προθέσεως, οἶον θαδίζεις πρὸς τὴν πόλιν· ἀδυνατεῖν πρὸς τὸν ἔλεγχον. Τούτων οὖν ἀπάντων τὴν σύνταξιν καὶ τινων ἄλλων ῥηματικῶν ιδιοτήτων κατὰ (τάξιν;) διασαφένω· καὶ πρῶτον γε περὶ τῶν ἀμεταβάτων οἷς ἅμα... τῶν ἄλλοτε μὲν ἀμεταβάτων ἄλλοτε δὲ μεταβατικῶν, κατὰ τὴν διάφορον σημασίαν αὐτῶν διαλέξομαι.»

Ἐν τῷ αὐτῷ τεύχει εὐρίσκεται καὶ τὸ ἐξῆς περιεργότατον κεφάλαιον·

α Σολοικοφάρητιν ἄ.

» Τρῶες αἰτιατικῇ χρῶνται ἀντὶ γενικῆς· οἶον τὸν ἵππον τὸν Ἀλέξανδρον. Καὶ Ὅμηρος γυναῖκα τιθήσατο μαζὺν ἀντὶ γυναικός. Οἱ Χαλκιδεῖς τὰ ὀριστικά τῶν ῥημάτων εἰς μετοχὴν καὶ ὑπαρκτικὸν ἀναλύουσι ῥήμα· οἶον, Σωκράτης ἀπαλογούμενός ἐστιν, ἀντὶ τοῦ ἀπολογεῖται. Οἱ Ἀλκμήνες (;) μεταξὺ δύο ἐνικῶν ὀνομάτων πληθυντικὸν τιθέασιν ῥήμα· οἶον, Πλάτων μὲν ἐπορεύθησαν καὶ Ἀριστοτέλης. Κλαζόμενοι· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν πορεύσομαι εἰς ἀγῶνα, πορεύσομαι σὺν ἀγῶνι, φασί. Σικελοὶ ὁμοίως χρῶνται δοτικῇ ἀντὶ γενικῆς, τῆς παρὰ προθέσεως ἐξωθεν. Νησιῶται ἀνάπαλιν γενικῇ, ἀντὶ δοτικῆς χρῶνται· οἶον πλούσιος ἦν χρυσοῦ. Οἱ ἐπὶ τῆς Ἀσίας Ἕλληνες ῥήματα ἅπερ συνάπτεται δοτικαῖς πτώσεσιν, αἰτιατικαῖς συντάττουσιν φασί γάρ, συνήντησέ με, ἀντὶ τοῦ ἐμοί. Οἱ Ἴωνες χαίρω τοῦ ἀνδρός, ἀντὶ τῷ ἀνδρί. Ἴωνων δὲ ἅμα καὶ Δωριέων ἐστὶ τὸ ἀντὶ προστακτικῶν ἀπαρεμφάτως χρῆσθαι, φασί γάρ, δοῦναι τὸ βιβλίον, ἀντὶ τοῦ, δός. Καὶ Ὅμηρος, πάντα μάλ' ἀτρεκέες ἀγορευόμεν, ἀντὶ τοῦ, ἡγόρευε, καὶ πειρᾶν δῶσκεν Τρῶες, ἀντὶ τοῦ πειρῶ ἡμεῖς· δ' ἄλλοθεν ἄλλος ἐρητῆειν ἐπέεσσιν, ἀντὶ τοῦ κωλύετε, καὶ Ἡσίοδος ὁμοίως. Οἱ ἐν Πελοποννήσῳ Δωριεῖς τῇ δοτικῇ χρῶνται ἀντὶ αἰτιατικῆς, περὶλημμένης ἐξωθεν καὶ τῆς διὰ προθέσεως· φασί γάρ τῇ δικαιοσύνῃ νενικήκαμεν, ἀντὶ τοῦ διὰ τῆς δικαιοσύνης· καὶ Ὅμηρος, σοὶ πάντα μαχοῦμεθα ἀντὶ τοῦ διὰ σέ.

Οἰλυμαῖοι (;) τοῖς ἐνικοῖς ὀνόμασι πληθυντικὰ ἐπάγουσι ῥήματα· φασί γάρ, ἡ πόλις ἐκλείσθη-

σαν· ἡ βουλὴ συνήνεσαν καὶ Ὅμηρος ὡς φάσιν ἡ πληθὺς. Θηβαῖοι τούναντίον, φασί γάρ, Λακεδαιμόνιοι πολεμεῖ Ἀθηναίους. Ἀργολικὸν σχῆμά ἐστι τὸ εὐθεία χρῆσθαι ἀντὶ αἰτιατικῆς τῶν ἐνικῶν· φασί γάρ, Ἀλέξανδρον λέγεται ἐλθὼν εἰς Πέρσας νικῆσαι, ἀντὶ τοῦ ἐλθόντα· καὶ Ὅμηρος, φασί οὖν κατανεῦσαι ὑπερμένεα Κρονίωνα ἀστράπτων, ἐνέσιμα σήματα φαίνων. Περιγηγητικὸν ἐστὶ τὸ τῇ αἰτιατικῇ πληθυντικῇ πτώσει ἐπιφέρειν εὐθείας· οἶον, ἐπλέομεν δύο πόλεις, ἃς ἐκαλοῦντο σπυρτός καὶ ἄβυδος· ἔδει γάρ εἰπεῖν σπυρτόν καὶ ἄβυδον· ἀνδρὶ ἡρώω κρατερῷ· ὁ μὲν τόξων εὖ εἰδώς, ἀντὶ τοῦ τὸν μὲν τόξων εὖ εἰδότα. Τυρσηνικὸν, Ὅμηρος περιπατήσας ἀνέστη· ἀντὶ τοῦ ἀναστὰς περιεπάτησε· ὁ δὲ χάσάμενος πολεμήθη· καὶ Ἡρακλῆς κάμε τείχων. Λέσβιοι (ἐπὶ τοῦ Λέσβιοι ἐπιγέγραπται διὰ μικροτέρων ἐρυθρῶν γραμμάτων Σκύριοι) καὶ Θεττιλοὶ, χρῶνται χρόνοις ἀκαταλλήλοις ἐνεστώτι καὶ παρατατικῷ· φασί γάρ ἡμεῖς πορευόμεθα, οὗτοι δὲ καθύκισιν· καὶ Ὅμηρος, σοὶ τε παίθοντο καὶ δεδμήμεθ' ἕκαστος.

Ῥόδιοι τὴν σύνταξιν τὴν ἐπάγουσαν αἰτιατικὴν πτώσιν συντάσσουσι δοτικῇ· φασί γάρ κάλεσον τῷ ἀνθρώπῳ ἀντὶ τοῦ, τὸν ἀνθρώπον· οἱ αὐτοὶ δὲ χρῶνται καὶ ταῖς δοτικαῖς ἀντὶ εὐθειῶν· ἀντὶ τοῦ εἰπεῖν ὁ ἀνὴρ περιεγένετο, τῷ ἀνδρί περιεγένετο· πρόσωπα ἀντὶ πρόσωπον, ἅπερ τόξα ἀντὶ τόξον.»

K.

ΕΥΕΡΓΕΤΗΜΑ ΤΗΣ Κ. ΕΛΕΝΗΣ ΤΟΣΙΤΣΑ.

—0—

Ἐξακολουθοῦσα τὰς πρὸς τὸ ἔθνος εὐεργεσίας αὐτῆς ἡ Κ. Ἑλένη Τοσίτσα, καὶ συμπληροῦσα τοὺς σκοποὺς τοῦ αἰδίου αὐτῆς συζύγου ἀφιέρωσεν εἰς τὴν φιλεκαπαιδευτικὴν ἐταιρείαν δραχμῶν χιλιάδας τριάκοντα, πρὸς ἀνέγερσιν σχολείου ἀλληλοδιδασκτικοῦ. Ἡ Κ. Τοσίτσα δι' ὧν ἐπράξε καὶ δι' ὧν διανοεῖται νὰ πράξῃ κατατάσσεται μετὰ τῶν πρώτων εὐεργετῶν τῆς Ἑλλάδος.

Εἰς τὸ ἐν τῷ προηγουμένῳ φυλλαδίῳ λεξικῶν τῶν ἐν τῇ μεσημβρινῇ Ἰταλίᾳ Ἑλλήνων πρόσθετος καὶ τὴν λησμονηθεῖσαν ταύτην λέξιν — τὸ σάουνο (ἢ σιαγών).

ΠΑΡΟΡΑΜΑ.

Φυλλάδ. 103. σελ. 112. στήλη 2. στιχ. 40, ἀντὶ 14 ἑκατονταστηρίδα γράφε 17 κτλ.